

*Suomenlapinkoiran
jalostuksen tavoiteohjelma*

*Hyväksytty Lappalaiskoirat ry:n
kevätkokouksessa 18.3.2006*

Sisällysluettelo

1. Yhteenveto.....	3
2. Rodun tausta	4
3. Järjestöorganisaatio ja sen historia.....	4
3.1 Jalostusorganisaatio	6
4. Nykytilanne	6
4.1 Populaation koko ja rakenne.....	7
4.2 Luonne ja käyttöominaisuudet	8
4.2.1 Luonne	8
4.2.2 Käyttöominaisuudet	9
4.2.3 Tilastotietoa suomenlapinkoiran koekäynneistä.....	9
4.3 Terveys.....	9
4.3.1 Pevisa-ohjelmaan kuuluvat sairaudet	10
4.3.2 Pevisa-ohjelmaan kuulumattomat sairaudet ja viat.....	12
4.4 Ulkomuoto.....	13
5. Aiemmat jalostuksen tavoiteohjelmat ja niiden toteutuminen.....	14
6. Jalostuksen tavoitteet ja strategiat.....	14
6.1 Visio.....	14
6.2 Rotujärjestön tavoitteet	14
6.3 Rotujärjestön strategiat	14
6.4 Uhat ja mahdollisuudet	14
6.5 Varautuminen ongelmiin	14
6.6 Toimintasuunnitelma jalostuksen tavoiteohjelman toteuttamiseksi	14
7. Tavoiteohjelman toteutumisen seuranta	14
8. Lähteet.....	14
9. Liitteet	14

1. Yhteenveto

Jalostuksen tavoiteohjelma (JTO) on kuvaus rodusta: sen taustasta, nykytilanteesta ja visio tulevaisuudesta. Se tarjoaa kasvattajille, harrastajille ja kaikille rodusta kiinnostuneille totuudenmukaista tietoa rodun ulkomuodon, luonteen ja terveyden kehityksestä. Se antaa neuvoja ja ohjeita, mihin rodun jalostuksessa tulisi pyrkiä ja millä keinoin tavoite voitaisiin saavuttaa. Tavoiteohjelman tunteminen ja sisäistäminen on ensiarvoisen tärkeää jokaiselle kasvattajalle, mutta myös harrastajille.

Tavoiteohjelma on tarkoitettu ensisijaisesti kasvattajille ohjenuoraksi - sitä noudattamalla kasvattaja tietää toimivansa rodun hyväksi. Jokaisen kasvattajan tulisi ajatella rotua kokonaisuutena ja kasvattamiaan pentueitaan kuin osana palapeliä, josta rotu muodostuu. Jos kasvattajat kunnianhimossaan ajattelevat vain omaa seuraavaa pentuettaan ja pyrkivät yksilötasolla huippukoiriin näkemättä kokonaisuutta, voi rodun jalostus ajautua ongelmiin.

Lappalaisrotujen jalostuksesta ovat aiemmin vastanneet poromiehet. Heille tärkeintä oli koiran kyky selviytyä työtehtävässään poropaimenena. Koirien tuli kyetä paimentamaan isojakin porotokkia, joskus jopa puolustamaan niitä susilta, joten koirista täytyi löytyä kovuuttakin mutta ehdoton vaatimus oli, ettei koira saanut raadella poroja tai käydä niihin kiinni. Luonteeltaan töihin kelpaamattomat koirat eivät päässeet jatkamaan sukua. Ulkonäkö ei sinänsä ollut oleellinen, mutta monet uskoivat tiettyjen ulkonäköpiirteiden liittyvän hyviin käyttöominaisuuksiin. Siitä seurasi, että tietyn ulkomuodollisen ominaisuuden omaavia koiria suosittiin.

Pohjoisen ankarat luonnonolot sekä rasittava työ asettivat tiettyjä vaatimuksia koirien fyysisille ominaisuuksille ja vain rakenteeltaan kestävät koirat selvisivät työssä. Koirien karvapeitteen tuli olla riittävän suojaava niin kylmyyttä kuin kosteutta ja 'räkkäaikana' sääskiä vastaan.

Suomenlapinkoira on alkukantainen rotu ja perusrakenteeltaan normaali koira. Voidaan edellyttää, että lisääntyminen (astutukset ja synnytykset) tapahtuvat luonnollisesti ilman lääketieteellistä apua. Rodussa pitää säilyttää elinvoimaisuus ja yleinen hyvä terveys.

Rodun vakavimmat terveysongelmat ovat perinnölliset silmänsairaudet PRA ja HC sekä epilepsia ja kilpirauhasen vajaatoiminta.

Nykyään suomenlapinkoirasta on tullut suosittu seura- ja harrastuskoirana. Porojen paimennus on vaihtunut tokoon ja agilityyn, ja joitakin koiria kilpailee myös palveluskoirien haku ja -jälkikokeissa. Tämä on muuttanut osittain kasvattajien näkemyksiä rodun ihanneluonteesta. Osa haluaa pehmeämpää seurakoiraa, osa painottaa koulutuskestävyyttä. Enimmäkseen suomenlapinkoiran luonteet ovat hyviä; koirat ovat avoimia, ystävällisiä ja toimintakykyisiä, mutta varsinkin uroksilla esiintyy turhan paljon räyhäämistä toisille koirille. Suomenlapinkoiria on nykyäänkin alkuperäisessä tehtävässään porotiloilla, sekä paimenkoirina lammas- ja nautatiloilla. Jalostuksessa tulisi edelleen vaalia paimenkoiralta vaadittavia ominaisuuksia.

Ulkomuodon suhteen rodun tyyppi on yhtenäistynyt, mutta edelleen rodussa on monimuotoisuutta ja vaihtelua runsaasti. Ulkomuodon jalostuksessa tulee välttää liiallista

näyttävyyden ja ylipitkän turkin ihannointia, ja rodun tulisi säilyä myös fyysisesti alkuperäiseen tehtäväänsä kykenevänä.

Rodun tulevaisuus vaikuttaa tällä hetkellä hyvältä. Rekisteröinnit ovat kasvaneet tasaisesti, ja rodusta on tullut yhä suosittumpi myös Suomen ulkopuolella. Rodun suosion liiallinen lisääntyminen ei ole toivottavaa, koska voimakkaalla suosion kasvulla on myös haittapuolensa.

Rodun edellinen jalostuksen tavoiteohjelma on hyväksytty Lappalaiskoirat ry:n syyskokouksessa 14.10.2000. Perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelmassa (PEVISA) rotu on ollut vuodesta 1995 alkaen.

2. Rodun tausta

Suomenlapinkoiran esi-isän, arktisen pystykorvan, katsotaan kallonlöydön perusteella eläneen jo myöhemmällä kivikaudella n. 7000 eKr. Kalottialueen väestö eli metsästyksellä viikinkiaikaan saakka ja käytti koiraa metsästykseseen. Vähitellen metsästyskulttuuri vaihtui paimennuskulttuuriksi, ja koiran tehtävä muuttui metsästyskoirasta vahdiksi ja paimeneksi.

Myöhäisintä saamelaiskulttuuria käsittelevissä kirjoituksissa perinteinen lappalainen koira mainitaan paimentavana koirana. Koiraa tarvittiin paimennukseen, porotokkien vartiointiin ja liikutteluun.

Lappalainen koira ei ole ollut ulkomuodoltaan yhtenäinen, vaan eri puolilla Lappia on esiintynyt erilaisia paikallisia kantoja. Myös väriyty vaihtelee paljon. Saamen kielessä on lukuisia nimityksiä erivärisille koirille.

Ensimmäisessä Suomessa pidetyssä koiranäyttelyssä 1892 esitettiin Lapista tuotuja koiria lappalaisina paimenkoirina. Ensimmäinen rotumääritelmä on vuodelta 1945. Siinä määriteltiin kooksi 52-56 cm uroksille ja 49-53 cm nartuille. Tuolloiset koirat olivat ns. kukonharjulaista tyyppiä, nykykäsityksen mukaan suuria, pitkä- ja kapeapäisiä.

Lapinporokoiria ja lapinkoiria erotettiin toisistaan 60-luvulla. 70-luvulla lapinkoiran kasvatuksessa alkoi uusi vaihe, jolloin Lapista löydettiin suhteellisen voimakasluustoisia, lyhyt- ja leveäpäisiä koiria, joiden karvapeite oli pystyä ja karkeaa. Tämä Lapista tuotu uusi aines ymmärrettiin oikeaksi tyyppiä. Uusi rotumääritelmä vahvistettiin vuonna 1975. Koko pieneni: uroksilla 49-55 cm ja nartuilla 43-49 cm. Sen jälkeen koko on pienentynyt vielä lisää. Nykyinen rotumääritelmä on hyväksytty vuonna 1996. Rodun nimi muutettiin lapinkoirasta suomenlapinkoiraksi vuonna 1993.

3. Järjestöorganisaatio ja sen historia

1930-luvulla kenneltoiminta alkoi levitä yhä runsaampana suomenkielisen maalaisväestön keskuuteen. Ruotsinkielisen Kennelklubbin rinnalle perustettiin vuonna 1935 Suomen Kennelliitto. Vuonna 1962 perustettiin yksi yhteinen valtakunnallinen kenneljärjestö - Suomen Kennelliitto – Finska Kennelklubben ry.

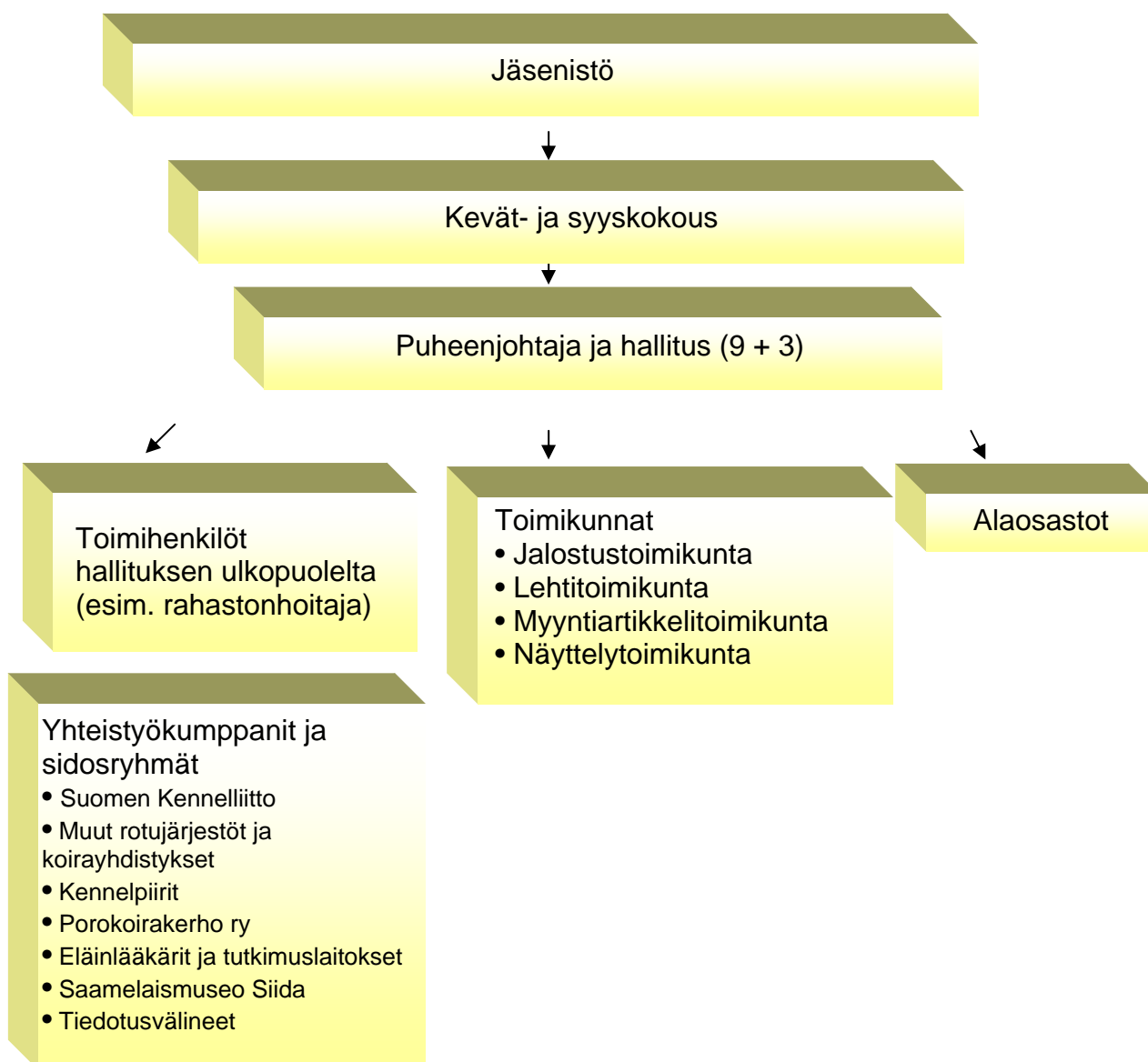
Suomen Lapinkoirayhdistys perustettiin vuonna 1970. Yhdistys kuului vuoteen 1980 Suomen Seurakoirajärjestön alaisuuteen ja vuodesta 1980 rotua harrastavana yhdistyksenä Suomen Pystykorvajärjestöön.

Vuonna 1993 yhdistyksen nimi muuttui Lappalaiskoirat ry:ksi ja suomenlapinkoiran lisäksi yhdistyksen alaisuuteen tuli ruotsinlapinkoira sekä lapinporokoira koeajalla. Vuonna 1998 Lappalaiskoirat ry hyväksyttiin rotujärjestöksi ja sen alaisuuteen rodut: lapinporokoira, ruotsinlapinkoira ja suomenlapinkoira.

Lappalaiskoirat ry:n alaisuudessa suomenlapinkoirasta on tullut yksi suosituimmista koiraroduistamme. Vuonna 2004 rekisteröinnit ylittivät 1000:n koiran rajan, ja rotu oli rekisteröintien perusteella Suomen 5. suosituin koirarotu.

Lappalaiskoirat ry:n jäsenmäärä on noussut tasaisesti yli 300 henkilöllä vuosittain. Vuoden 2006 alussa jäsenmäärä oli lähes 3400. Lappalaiskoirat ry:n alaisuudessa toimii alaosastoja, jotka omalta osaltaan tekevät rotua tunnetuksi.

Lappalaiskoirat ry:n organisaatiokaavio

3.1 Jalostusorganisaatio

Suomenlapinkoiran jalostustoimintaa ohjaa Lappalaiskoirat ry:n hallituksen nimittämä jalostustoimikunta.

Jalostustoimikunnan tehtävänä on mm. valvoa ja ohjata harrastamiensa rotujen jalostustyötä antamalla jalostusneuvontaa ja urossuosituksia sekä kartoittaa rotujen terveystilannetta, välittää tietoa perinnöllisten ja muiden rodussa esiintyvien sairauksien vastustamiseksi sekä seurata Pevisa-ohjelman toteutumista. Jalostustoimikunta järjestää myös tuomarikoulutusta, tekee rotuunottoesityksiä Suomen Kennelliitolle, tekee jalostustarkastuksia ja järjestää erilaisia tapahtumia, mm. Kasvattajapäivät.

Jalostustoimikunta edistää terveiden tai mahdollisimman riskittömien jalostusyhdistelmien käyttöä. Jalostusneuvonnan avulla halutaan säilyttää rodun populaation geenipooli laajana. Mahdollisimman moni jalostuskelpoinen yksilö pitäisi saada jalostukseen, ja siksi koirien jalostuskäytölle asetetaan mahdollisimman vähän rajoituksia ja esteitä. Jalostustoimikunta kuitenkin suosittelee, että saman yhdistelmän uusimista tulisi välttää.

Jalostustoimikunnan tehtävä on ensisijaisesti antaa tietoa ja neuvontaa kasvattajille. Jalostustoimikunta ei pyri rajoittamaan kasvattajien valintoja. Vastuu päätöksistä ja yhdistelmien suunnittelusta on aina kasvattajalla.

4. Nykytilanne

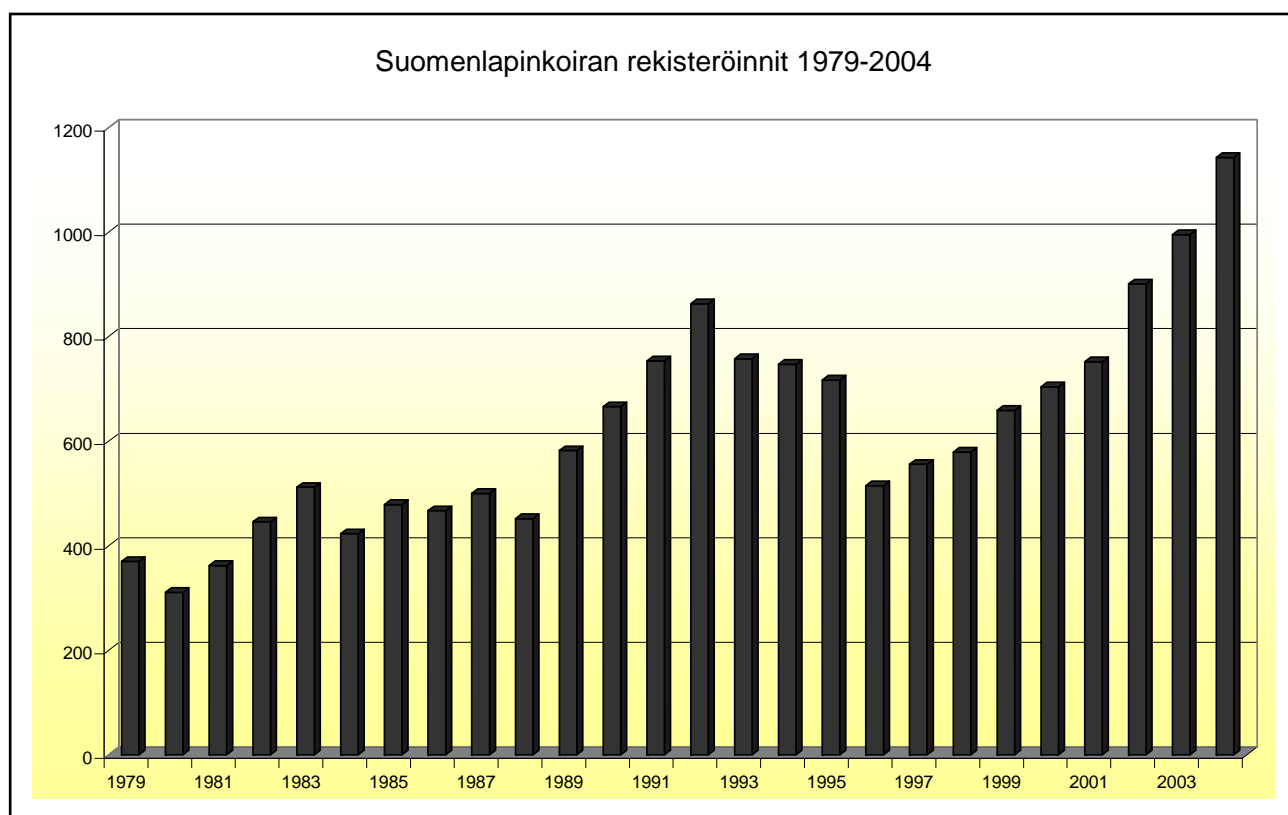
Suomenlapinkoiran elossa oleva populaatio on 7000-8000 koiraa. Koirien keski-ikä jää arviolta alle 10 vuoden. Koirat voivat saavuttaa yli 15 vuoden iän.

Suomenlapinkoiran hyvä perusterveys sekä monipuolisuus ovat edesauttaneet koirien vientiä ulkomaille jo useamman vuoden ajan. Ensimmäiset viennit tehtiin jo 1970-luvulla, ja tänä päivänä ulkomaille vietyjä koiria tai siellä syntyneitä pentueita on useampi sata vuosittain. Levinneisyys on tällä hetkellä varsin laajaa ja suunnitelmallista kasvatustyötä löytyy jo useasta maasta Euroopasta. Määrällisesti merkityksellisimmät maat tällä hetkellä Pohjoismaiden lisäksi ovat Englanti, Hollanti sekä USA. Ruotsissa arvioidaan olevan 2000 suomenlapinkoiraa - Hollannissa, Tanskassa, Englannissa ja USA:ssa kussakin 200-300. Muissa maissa on joitakin yksilöitä.

4.1 Populaation koko ja rakenne

Suomenlapinkoiran rekisteri on avoin, joten pohjoisessa mahdollisesti rekisteröimättömiä työkoiria voidaan ottaa edelleen rekisteriin. 90-luvun vaihteessa otettiin suomenlapinkoirarotuun 10 luonnonkantaista koira. Tämän jälkeen on rotuun otettu yksittäisiä koiria muutama kappale.

Lappalaiskoirat ry:n ohjaamana ja toteuttamana ei ole aloitettu lapinporokoirarodun /suomenlapinkoirarodun sperman talteenottoa geenipankkiin. Lappalaiskoirat ry toivoo, että spermankki-selvitys käynnistettäisiin yhteistyössä muiden kotimaisten rotujärjestöjen, Suomen Kennelliiton ja yhteiskunnan välillä.

Kaavio 1. Suomenlapinkoiran rekisteröinnit vuosina 1979-2004.

	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	1995	1994
Tehollinen populaatio	370	316	299	237	227	224	208	184	176	243	245
Sukusiitosprosentti	4,23 %	4,46 %	4,74 %	4,50 %	4,90 %	4,99 %	5,51 %	4,90 %	5,96 %	4,49 %	4,47 %

Kaavio 2. Sukusiitosprosentti ja tehollinen populaatiokoko 1994-2004 (KoiraNet).

#	Uros	Tilastointiaikana				Yhteensä	
		Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja
1	STAALON HERVOTON	16	103	1,25%	1%	25	154
2	NAT FOGEL TIELKU	19	91	1,11%	2%	23	111
3	RISUKARHIN GAIRI	18	86	1,05%	3%	19	93
4	KELLO REIJO	15	82		4%	16	83
5	LAPINLUMON ASLAN	14	76		5%	14	76
6	RISUKARHIN ÄLY	16	75		6%	20	91
7	FIDELIS ESAIAS	16	75		7%	18	85
8	KIEDALAS CURROK	12	68		8%	16	91
9	LECIBSIN MIKAEL	13	68		9%	13	68
10	BANNE	13	67		10%	24	120

Kaavio 3. Käytetyimmät urokset 1994-2004 (KoiraNet).

Kaikkiaan vuosina 1994-2004 on käytetty jalostukseen 617:ää eri urosta.

Kymmenen käytetyimmän uroksen listalla veljeksiä tai isä-poika-pareja ei löydy onneksemme ainoatakaan.

Listalla lähisukulaisia keskenään ovat Lecibsin Mikael ja tämän emän isä Banne, Staalon Hervoton sekä Lapinlumon Aslan (molempien lähisuvusta löytyy tanskalainen uros Seppo) sekä Fidelis Esaias ja Risukarhin Äly (joiden molempien lähisuvussa vaikuttaa uros Tikki). Myös Kiedalas Currok ja Staalon Hervoton voidaan tässä yhteydessä mainita, sillä Staalon Hervottoman emän isän isä on Currokin veli Cerrih.

Tällä hetkellä suomenlapinkoirilla ei ole matador-uroksia, mutta 1970-80-luvulla on käytetty muutamia uroksia (Peski Muste, Peski Koira, Kalikkakaula, Lecibsin Torsti, Lecibsin Hurraa sekä täysveljekset Kiedalas Currok, Kiedalas Cerrih ja Masi), joilla on populaation nähden huomattava määrä jälkeläisiä, joita on runsaasti käytetty jalostukseen.

4.2 Luonne ja käyttöominaisuudet

4.2.1 Luonne

Suomenlapinkoiran tulee olla luonteeltaan tasapainoinen, rohkea, älykäs ja itsenäinen, oppimishaluinen ja –kykyinen, rauhallinen ja varsin uskollinen. Koulutettavuus ja kontaktihakuisuus ovat myös ominaisia piirteitä. Koira suhtautuu omistajan läsnä ollessa vieraisiin ihmisiin ystävällisesti. Nartut ovat sävyisempiä kuin urokset. Suomenlapinkoiralla on taipumus vahtia reviiriään ja ilmoittaa haukunnallaan vieraiden tulosta. Kaikki yksilöt eivät välttämättä sovellu laumakoiraksi.

Suomenlapinkoiran toimintakyky on kohtuullinen. Terävyys on pieni eli koira tarvitsee paljon ärsytystä ennen kuin reagoi aggressiivisesti. Jäljellejäävää hyökkäyshalua ei saa esiintyä. Puolustushalu on kohtuullinen, mutta hillitty. Suomenlapinkoiran pitää olla mieleltään terve, ei hermostunut eikä levoton ja hallita hermonsensa hyvin. Temperamentti on kohtuullisen vilkas. Kovuudeltaan koira on työtehtävää suorittaessaan kohtuullisen kova ja ihmistä kohtaan nöyrä. Koiran tulee olla laukauspeloton.

Suomenlapinkoiran ei-toivottuja ominaisuuksia, joita joissain määrin esiintyy: lievä hermostuneisuus, arkuus, aggressiivisuus. Näitä luonteenpiirteitä omaavaa

suomenlapinkoira ei tule käyttää jalostukseen. Turha rähjäminen ja haukkuminen eivät ole toivottavia ominaisuuksia.

4.2.2 Käyttöominaisuudet

Useimmat suomenlapinkoirat omaavat synnyntäisen paimennusvietin ja soveltuvat edelleen alkuperäiseen käyttötarkoitukseensa ja jonkin verran niitä onkin poronhoitoalueella työkäytössä. Lapinkoira on haukkumalla paimentava koira. Alkuperäiseen käyttötarkoitukseen liittyvät ominaisuudet pitää pyrkiä säilyttämään myös luonteessa.

Porokoirakerho ry on vuodesta 1994 järjestänyt epävirallisia paimennustestejä, joissa arvioidaan lappalaiskoirien paimennustaipumusta sekä kykyä paimentaa porotokkaa. Pitää kuitenkin muistaa, että paimennustesti on pelkkä testi eikä täysin vastaa todellista työtilannetta. Paimennustestin on suorittanut hyväksytysti 110 koira, lukuun sisältyvät kaikki lappalaisrodut.

Suomenlapinkoira on perhe- ja vahtikoira, joka soveltuu hyvin moneen eri harrastukseen. Perustotelevaisuuden kouluttaminen on tarpeellista, jotta koirasta kasvaisi yhteiskuntakelpoinen ihmisen kumppani. Pelkäksi tarhakoira tai vartio- ja suojelukoira suomenlapinkoira ei sovellu lainkaan.

Suomenlapinkoira ei ole metsästyskoira vaan paimenkoira. Siksi voimakas riistavietti ja saalistusvietti eivät ole toivottuja ominaisuuksia. Paimennustehtävässään koira ei saa osoittaa saalistusviettä.

4.2.3 Tilastotietoa suomenlapinkoiran koekäynneistä

Vuosina 1996-2004 on luonnetestattu 177 suomenlapinkoira, joista 149 on saanut hyväksytyt tulokset. Luonnetesteissä on käynyt lapinkoira myös ennen vuotta 1996. Palveluskoiraroduille suunniteltua luonnetestiä ei voida pitää rodunomaisena testinä lappalaiskoirille, mutta se antaa kuitenkin arvokasta tietoa yksilöiden luonteesta. Jokaisen koiran tulos on tulkittava osio- ja yksilökohtaisesti, eikä pidä tuijottaa pelkästään luonnetestin loppupisteisiin.

Laji	2004	2003	2002	2001	2000
Toko	108	87	118	112	44
Agility	457	247	280	329	270
Pk-kokeet	10	34	18	12	15
BH-koe	7	13	12	4	6

Kaavio 4. Osallistuminen kokeisiin 2000-2004. Lisäksi lapinkoira on osallistunut pelastuskoirakokeisiin.

4.3 Terveys

Suomenlapinkoira on pitkäikäinen. Koirat voivat saavuttaa yli 15 vuoden iän. Suomenlapinkoiran perusterveys on hyvä, ja tähän ominaisuuteen pitää jalostuksessa kiinnittää erityistä huomiota, jotta elinvoimaisuus säilyisi tulevaisuudessakin.

Jalostuksessa huomioitava seikka on, että lapinkoirat ovat keskimäärin hyviä synnyttämään ja keinosiemennykset sekä keisarinleikkaukset ovat varsin harvinaisia rodussamme. Erinomaista kykyä lisääntyä luonnollisesti on tulevaisuudessakin painotettava. Jos narttu toistuvasti jää tyhjäksi tai uros on haluton astumaan narttuja, suositellaan, ettei turvauduttaisi keinosiemennykseen.

Suomenlapinkoiran terveystilannetta on seurattu jalostustoimikunnan tekemillä terveystarkastuksilla jo usean vuoden ajan, ja näidenkin perusteella voidaan sanoa, että lapinkoira on varsin terve rotu.

	Kpl	Kivesviat	Kilpirauhasen vajaatoiminta	Epilepsia	Allergiat ja iho-ongelmat	Lisääntymisongelmat
Kaikki yhteensä	578	8	5	11	20	24
Nartut	306		4	5	15	22
Urokset	272	8	1	6	5	2

	Kpl	Napatyrä	Häntämutka	Polviviat	Purentaviat ja hammaspuutokset	Luonneongelmat
Kaikki yhteensä	578	7	3	3	21	21
Nartut	306	4	2	2	12	15
Urokset	272	3	1	1	9	6

Kaavio 5. Yhteenvedo vuonna 2003 alkaneesta terveystarkastuksesta. Vastaukset on huomioitu syyskuuhun 2005 asti.

Sukupuolten välisiä eroja ei sairauksissa juurikaan ollut. Myöskään koirien kuolin-/lopetussyissä ei löytynyt mitään usein toistuvaa vikaa tai sairautta. Hammaspuutoksia tai muita purentavikoja oli kyselyn vastauksissa aika usealla koiralla, ja tämä seikka onkin syytä ottaa huomioon jalostusvalintoja tehtäessä. Hammaspuutokset ovat usein vähämerkityksellisiä välihammaspuutoksia.

Suurin osa lapinkoirien omistajista oli erittäin tyytyväisiä koiriensa luonteisiin. Koirat olivat avoimia ja ystävällisiä ihmisille ja toisille koirille. Vain noin 20 koiran luonteessa oli huomauttamista liiallisen arkuuden tai aggression takia. Mielenkiintoinen yksityiskohta oli, että luonneongelmat omistajien mukaan olivat suurelta osin nimenomaan nartuilla eikä uroksilla niin kuin usein luullaan. Terveystarkastuksen luonneosio oli kuitenkin vain suuntaa antava, sillä koiran omistaja kertoi ”omin sanoin” kuvauksen koiran luonteesta eikä varsinaista mittaria luonteen testaamiseen ollut.

4.3.1 Pevisa-ohjelmaan kuuluvat sairaudet

Suomenlapinkoira on ollut mukana perinnöllisten sairauksien ja vikojen vastustamisohjelmassa (PEVISA) vuodesta 1995 lähtien. Tällä hetkellä Pevisa-ohjelma on voimassa aikavälillä 1.1.2006 - 31.12.2010. Suomenlapinkoiran Pevisaan ei ole tehty muutoksia.

Pevisa-ohjelman mukaan suomenlapinkoiran silmät ja lonkat tulee tutkia ennen kuin syntyneitä pentueita rekisteröidään. Silmätarkastustulos ei saa olla kahta (2) vuotta vanhempi koiran astutushetkellä. Tutkimustulos ei vaikuta rekisteröintiin.

Silmät

Suurimmat ongelmat tällä hetkellä ovat perinnölliset silmäsairaudet PRA (verkkokalvon asteittainen surkastuma) ja HC (harmaakaihi).

Tunnetun tyyppin PRA periytyy resessiivisesti. Lapinkoiralla lienee myös muuntyyppistä PRA:ta, joiden periytymistapaa ei tunneta. Sairauden kantajat ovat ilmiänsuhtaan terveitä. Sairailla yksilöillä näkö heikkenee asteittain verkkokalvorappeuman edetessä, ensimmäisenä oireena on hämäräsokeus. Perinnöllinen harmaakaihi (HC) saattaa sokeuttaa koiran. Sairaus kehittyy useimmin aikuisiällä. Molemmat sairaudet ovat levinneet hyvin laajalle koko suomenlapinkoirakantaan. Silmäsairaiden käyttöä tuleekin ehdottomasti välttää jalostuksessa.

USA:ssa on kehitetty suomenlapinkoiralle yhden tyyppin PRA-sairaudelle geenitesti, jossa pystytään tunnistamaan tyyppillinen sairautta aiheuttava geenivirhe. Kaupallinen geenitesti tulee käyttöön vuodesta 2006 lähtien. Yhdistys suosittelee koiranomistajia testauttamaan jalostuskoirat. Toistaiseksi kantajia ei voida sulkea kokonaan pois jalostuksesta, mutta pitkällä aikavälillä tavoitteena on vähentää kantajien määrää.

Lappalaiskoirat ry:n tietojen mukaan (tilanne kesä 2005) 3489 suomenlapinkoiralta oli tutkittu silmät.

- Verkkokalvon etenevä surkastuminen PRA oli todettu 1,86 prosentilla tutkituista koirista
- Harmaakaihi HC oli todettu 3,21 prosentilla tutkituista koirista
- Retinaalidysplasia RD oli todettu 0,57 prosentilla tutkituista koirista
- Sikiökauden verisuonten jäänteet PHTVL/PHPV oli todettu 1,58 prosentilla tutkituista koirista

Vuosi	Syntyneet	Tutkitut	Tutkitut %	Terveet	Terveet %	HC	PRA	MRD	GRD	TRD	PHTVL/PHPV	Muut
1994	731	170	23%	162	95%	3	1				4	3
1995	678	144	21%	130	90%	7	5				2	1
1996	567	165	29%	154	93%	8	1				2	2
1997	536	157	29%	148	94%	5	2				2	
1998	564	183	32%	176	96%	4		1			2	1
1999	686	234	34%	224	96%	4	1	1	1		3	6
2000	717	248	35%	242	98%	2	1	1			2	2
2001	733	229	31%	223	97%	1	1		1		3	3
2002	963	308	32%	291	94%	6		3	1		7	4
2003	942	201	21%	193	96%	2		3	1		2	2
2004	1129	86	8%	76	88%	3	1	5			1	2

Kaavio 6. Yhteenveto vuosilta 1994 – 2004 silmätarkastusten osalta (Koiranet).

Lonkat

Tilanne kesä 2005, tutkittuja koirien jakauma: A = 38,4 %, B = 32,1 %, C = 22,6 %, D = 6,8 %, E = 0,1 %. Kyynärnivelmutoksia oli 7,56 % tutkituista (225 kpl).

D- ja E-lonkkaisten koirien käyttöä ei suositella jalostuksessa. On kuitenkin hyvä muistaa, että lonkkakirjaimet ovat koiran lonkkadysplasian ilmiön tulkinta, joka koostuu sekä geeneistä että ympäristön vaikutuksesta. Koska rotu on kevytrakenteinen, lonkkadysplasian merkitys ei ole niin suuri kuin raskarakenteisilla roduilla. Pitää muistaa kuitenkin, että työkoirana rodulla pitää olla kyky liikkua vaivattomasti myös raskaissa olosuhteissa.

Vuosi	Kuvattuja	A	B	C	D	E
1994	21,5%	36,9%	28,7%	29,3%	5,1%	0,0%
1995	21,1%	34,3%	39,2%	22,4%	4,2%	0,0%
1996	29,5%	31,7%	43,1%	18,6%	6,6%	0,0%
1997	28,9%	40,0%	26,5%	23,9%	9,7%	0,0%
1998	33,2%	35,8%	32,1%	23,0%	9,1%	0,0%
1999	34,0%	38,2%	32,2%	22,3%	7,3%	0,0%
2000	34,0%	39,8%	31,6%	22,5%	5,3%	0,8%
2001	31,8%	42,5%	28,8%	21,9%	6,9%	0,0%
2002	30,6%	41,4%	30,2%	21,7%	6,8%	0,0%
2003	22,1%	37,0%	28,8%	28,4%	5,8%	0,0%
2004	7,0%	46,8%	27,8%	19,0%	6,3%	0,0%
Yhteensä	25,5%	38,6%	31,6%	23,1%	6,7%	0,1%

Kaavio 7. Yhteenvedo vuosilta 1994-2004 lonkkatarkastusten osalta (KoiraNet).

4.3.2 Pevisa-ohjelmaan kuulumattomat sairaudet ja viat

Suomenlapinkoiran jalostuksessa huomioon otettavia sairauksia, jotka eivät kuulu Pevisaan, on esitelty alla. Jalostuksessa painoarvo on korkein sairauksilla, jotka vaikeuttavat koiran elämää oleellisesti tai johtavat koiran lopetukseen. Tällaisia sairauksia ovat epilepsia ja erilaiset pahat ihosairaudet.

Epilepsia

Epileptisia kohtauksia saaneita koiria on tiedossa tällä hetkellä noin 100 kpl. Aidon epilepsian syntytyyppi tai perinnöllisyys ei ole täysin selvillä. Epilepsiaa pystytään hoitamaan lääkehoidolla.

Kilpirauhasen vajaatoiminta

Kilpirauhasen vajaatoimintaa sairastavia koiria on tiedossa tällä hetkellä noin 30 kpl, ja niitä tulee tietoon vuosittain yksittäisinä tapauksina.

Patellaluksaatio – polvilumpion sijoiltaan meno

Polvilumpion sijoiltaan meno on perinnöllinen vika, jossa polvilumpio siirtyy normaalilta paikaltaan. Suomenlapinkoirilla tavataan patellaluksaatio-tapauksia vuosittain. Omistajia suositellaan teettämään virallinen polvitarkastus. Virallisesta polvitarkastuksesta tulee tieto Lappalaiskoirat ry:lle Kennelliiton kautta. Rotuyhdistyksen saamasta tiedosta on hyötyä jalostustoimikunnalle jalostusneuvonnassa ja -ohjauksessa. Virheellinen rakenne (suorat takakulmaukset, ulkokierteiset raajat) altistaa polvivaurioihin.

Kivesvika

Toisen tai molempien kivesten puuttuminen. Todetaan viimeistään 1-vuotiaana (palautetaan SKL:n suosituksen mukaan 1/3:s kauppahinnasta eläinlääkärin todistusta vastaan). Suomenlapinkoirilla yleisyydestä ei ole tutkittua tietoa, mutta niitä ilmoitetaan jalostustoimikunnalle muutama vuosittain.

Hammaspuutokset

Hammaspuutokset ovat osakseen perinnöllisiä, ja yleisin puutos on toisen välihampaan eli P2:n puuttuminen. Hammaspuutoksia tulee tietoon vuosittain yksittäisiä tapauksia.

Häntämutkat ja muut luuston kehityshäiriöt

Tähän kategoriaan sisältyvät häntämutkat, kyynär-, olka- ja kinnernivelien sekä selkärangan kasvu- ja kehityshäiriöt. Nämä kaikki ovat osittain periytyviä mutta häntämutkaa lukuun ottamatta, myös ympäristötekijöillä voi olla suuri vaikutus kasvu- ja kehityshäiriöiden ilmenemisessä. Suomenlapinkoirilla näiden yleisyydestä ei ole tutkittua tietoa.

Erilaiset allergiat

Taipumus allergiaan ja yliherkkyysoireisiin oletetaan olevan perinnöllistä, mutta ympäristötekijät vaikuttavat ilmeneekö koiralla oleva yliherkkyys vai ei. Erilaisten allergioiden yleisyydestä ei ole suomenlapinkoiralla tutkittua tietoa.

Autoimmuunisairaudet

Suomenlapinkoirilla tavatut autoimmuunisairaudet ovat olleet yksittäistapauksia. Periytyvyyttä ei tunneta, mutta taipumuksen sairastua epäillään periytyvän.

Napatyrä

Suomenlapinkoirilla tavataan yksittäisiä napatyriä vuosittain. Yleisyydestä ei ole saatavilla tarkempaa tietoa. Kasvattajia ja koirien omistajia suositellaan ilmoittamaan kaikista tapauksista jalostustoimikunnalle.

Kasvattajia ja koirien omistajia suositellaan ilmoittamaan kaikista tapauksista jalostustoimikunnalle. Vaikka ko. sairaudet eivät ole kovinkaan yleisiä, ne usein hankaloittavat koiran elämää merkittävästi esim. jatkuvan lääkityksen tai leikkaushoidon muodossa, ja siten ne on otettava huomioon jalostusvalintoja tehtäessä.

Yhdistyksellä ei ole virallista tietoa ulkomailla olevien lapinkoirien sairauksista.

4.4 Ulkomuoto

Suomenlapinkoiran rotumääritelmä on aina haluttu pitää jokseenkin väljänä. Pienet ulkomuotoseikat eivät ole olleet ratkaisevassa asemassa näyttelykehässä tai jalostuksessa, eivät myöskään sitä rakkainta seuralaista valittaessa. Niinpä rotu on säilynyt ihastuttavan monimuotoisena, vaikka tyyppi onkin yhtenäistynyt niin, että koirayksilöt useimmiten tunnistaa samaan rotuun kuuluviksi.

On monia ihastuttavia, lähes täydellisiä suomenlapinkoiria, jotka kuitenkin kaikki ovat selvästi yksilöllisiä persoonia, niin luonteeltaan kuin ulkomuodoltaan. Rodun suuri rikkaus on siinä, että kahta samanlaista suomenlapinkoiraa ei ole olemassa. Näin on hyvä olla jatkossakin.

Suomenlapinkoiran yleisvaikutelma

Yleisvaikutelmassa määritellään koiran rakenteellis-toiminnallinen tyyppi, mittasuhteet, se kokonaiskuva josta koiran tunnistaa tietyn rotuiseksi.

Suomenlapinkoiralla yleisvaikutelma on erittäin oleellinen osa näyttelyarvostelussa. Kehässä näkee usein koiria, jotka ovat kyllä ”pitkäkarvaisia pystykorvia” mutta eivät lapinkoiria. Runsas turkki, hyvä ryhti ja esiintyminen sekä terve rakenne hämäävät helposti tuomaria sijoittamaan koiran korkealle, vaikka siitä puuttuisikin ”se jokin” mikä koirasta tekee juuri suomenlapinkoiran.

Rodussa esiintyy yksilöitä, jotka näyttävät toisen rodun edustajilta tai ”yleispystykorvilta”. Vasta oikea rodunomainen olemus ja ilme, oikeat mittasuhteet ja liikkeet sekä oikeanlainen turkki tekevät lapinkoiran.

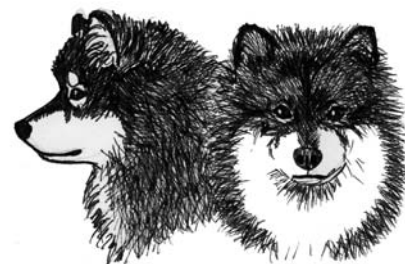
Mittasuhteet

Mittasuhteiltaan suomenlapinkoira on hieman korkeuttaan pitempi, ei siis neliö. Moniin muihin pystykorvarotuihin verrattuna se on matalampiryhtinen sekä esiintymiseltään vähemmän terävä, mikä yhdessä runsaan turkin ja varsinkin nartuilla helposti alas laskeutuvan hännän kanssa saa koiran näyttämään mieluummin pitkähäkeltä ja matalalta kuin lyhyeltä ja korkearaajaiselta.

Rodussa esiintyy sekä liian kevyitä, korkearaajaisia ja ilmavia koiria, mutta myös liian matalaraajaisia ja raskaita koiria näkee usein. Ihanteellinen rintakehän syvyys on hieman kyynärpäiden yläpuolelle. Koiran tulee vaikuttaa vahvalta mutta ei kuitenkaan raskaalta. Sen tulee kyetä liikkumaan kevyesti ja vaivattomasti.

Pää

Pää on olennainen osa suomenlapinkoiran yksityiskohdista. Se on voimakaspiirteinen mutta kuitenkin pehmeäilmeinen. Oikea ”nallemainen”, ystävällinen ilme muodostuu leveästä, hieman kaarevasta kallosta, selvästi erottuvasta otsapenkereestä ja voimakkaasta, leveästä kuonosta. Kuono kapenee vain hieman kärkeä kohti, ja se on täyteläinen. Alaleuan tulee olla vahva ja huulet ovat tiiviit. Poskikaaret ovat melko voimakkaat, kuonon ja kallon liittymä on selvä. Stoppi on selvästi erottuva, samoin otsauurre.

Korvat ovat melko etäällä toisistaan, pienehköt, tyvestä leveät ja kolmion muotoiset, kärjistä hieman pyöristyneet. Korvissa tulee olla runsas, suojaava karvoitus myös sisäpuolella. Taittokorvat ovat samanarvoiset pystyjen korvien kanssa, kuitenkin aivan tyvestä taipuvat luppakorvat ovat virheelliset.

Silmät ovat soikeat, mahdollisimman tummat. Sinisilmäisyys on hylkäävä virhe. Nykyään ongelmana ovat suuret ja/tai pyöreät silmät, tähän tulisi kiinnittää jalostuksessa huomiota.

Kirsu on mustapigmenttisillä koirilla musta, parkinruskeilla ruskea. Vaalea juova kirsussa on sallittu. Purenta on leikkaava, tasapurenta sallitaan. Hammaspuutokset on syytä huomioida jalostuksessa.

Runko

Runko on suhteellisen vankka, ei kuitenkaan raskas. Runko näyttää paksulta ja pyöreältä johtuen runsaasta turkista, ei mielellään runsaasta massasta ja ylimääräisestä rasvakerroksesta. Pystyjä lantioita esiintyy valitettavan usein, tähän olisi kiinnitettävä enemmänkin huomiota jalostuksessa. Huonot takaosat saavat aikaan huonosti liikkuvia koiria ja pahimmillaan synnytysvaikeuksia. Rintakehä on suhteellisen leveä mutta ei liian korostunut. Liian leveitä ja liian kapeita rintakehiä esiintyy rodussa.

Raajat ja liikunta

Raajat ovat vahvaluustoiset ja voimakkaat, edestä ja takaa katsoen suorat. Kulmaukset ovat selvät mutta eivät liioitellut. Pahempina ongelmana ovat kuitenkin liian niukat kulmaukset, varsinkin eturaajojen kulmaukset ovat usein huonot. Pystyjä ja lyhyitä olkavarsia on todella paljon. Jalostuksessa olisikin kiinnitettävä enemmän huomiota etuosiin; nykyään monella koiralla eturaajat eivät sijaitse oikeaoppisesti rungon alla vaan jäävät koiran seistessä liian eteen.

Lapinkoiran oikeat etuliikkeet eivät ole edestä katsoen täysin suorat, vaan ns. ”ahmamaiset”, jolloin koira kääntää liikkeessä etutassuja hieman sisäänpäin ja pyrkii astumaan ”yhteen jälkeen”, mikä lumessa liikkeessä on taloudellisempaa kuin jos molemmat raajat tekevät omaa uraa. Sama yksijälkisyys näkyy myös takaliikkeissä.

Häntä

Häntä on suhteellisen korkealle kiinnittynyt ja koiran liikkeessä kiertyy selälle tai reidelle. Seistessään ja levossa koira usein laskee hännän alas. Hännän ei tule olla liian tiiviisti kiertyvä kieppi vaan eloisa - koiran mielialoja ilmentävä ja liikkeitä tasapainottava. Hännässä voi olla ns. J-koukku (paimenkoukku), mutta selvä häntämutka on virhe.

Karvapeite

Karvapeite on runsas ja tuuhea, peitinkarva suoraa ja karheaa lunta ja vettä hylkivää. Pohjavilla on pehmeää ja erittäin tiheää. Karvapeitteen tulee suojata koira kylmältä ja kastumiselta. Karvan pituutta ei tulisi kuitenkaan liioitella. Rodussa on jo yksilöitä, joilla karvaa on liian paljon tai peitinkarva on liian pitkää. Tässäkin tulee muistaa, että koiran tulisi sopia alkuperäiseen työhönsä.

Raajoissa on oltava kunnon karvoitus, myös käpälissä. Tämä raajakarvoitus toki kuluu pois koiran työskennellessä maastossa, mutta samalla se suojaa koiran raajoja.

Väri

Lähes kaikki värit ovat sallittuja, kuitenkin päävärin on oltava hallitseva. Tavallisimmat värit ovat musta/parkki joko merkein tai ilman, riistanvärinen, soopeli ja vehnä. Useimmilla koirilla on valkeita merkkejä, mutta valkovoittoinen ns. lehmänkirjava ei ole toivottavaa. Myös brindle ja manttelivärit ovat ei-toivottuja. Nykyään valitettava ilmiö on rodussa ei-toivottujen värien suosiminen jalostuksessa.

Koko

Ihannekorkeus on uroksilla 49 cm (46 - 52) ja nartuilla 44 cm (41-47). Tyyppi on kokoa tärkeämpi, rodussa on runsaasti kokovaihtelua. Lapinkoiran koko ei saa pienentyä näistä rajoista, jotta käyttöominaisuudet eivät kärsi. Jalostuksessa tulisi muistaa, että siitokseen käytettävillä koirilla tulisi olla koosta huolimatta selvä sukupuolileima.

5. Aiemmat jalostuksen tavoiteohjelmat ja niiden toteutuminen

Suomenlapinkoiran ensimmäinen jalostuksen tavoiteohjelma tehtiin Suomen Pystykorvajärjestön alaisuudessa. Vuonna 2000 Lappalaiskoirat ry:n syyskokouksessa hyväksyttiin jalostuksen tavoiteohjelman päivitys. Tavoiteohjelmasta tiedotettiin jäsenistölle julkaisemalla se Lapinkoira-lehdessä. Jalostuksen tavoiteohjelma on julkaistu myös yhdistyksen internet-sivuilla.

Edellistä tavoiteohjelmaa on seurattu mm. perinnöllisten sairauksien osalta tilastoimalla lonkka- ja silmätarkastuslausuntoja sekä kartoittamalla terveystarkastuksella muita sairauksia.

6. Jalostuksen tavoitteet ja strategiat

6.1 Visio

Suomenlapinkoira on henkisesti ja fyysisesti terve rotu, jolla on laaja geenipohja. Suomenlapinkoiralla on alkukantainen, arktinen olemus ja ulkonäkö. Alkuperäiset poroa paimentavan koiran käyttöominaisuudet ovat säilyneet. Koirat synnyttävät luonnollisesti, eikä astutuksissa tarvitse turvautua keinosiemennyksiin.

6.2 Rotujärjestön tavoitteet

Lappalaiskoirat ry:n tavoitteena on edistää suomenlapinkoiran jalostusta ja kasvattamista, rodun tunnetuksi tekemistä sekä käyttöominaisuuksien ja rotumääritelmän mukaisen ulkomuodon säilyttämistä.

Lappalaiskoirat ry edistää terveiden tai mahdollisimman riskittömien jalostusyhdistelmien käyttöä. Jalostusneuvonnan avulla halutaan säilyttää rodun populaation geenipooli mahdollisimman laajana.

Kasvattajat kantavat suuren vastuun rodun perinnöllisten vikojen ja sairauksien torjunnassa, sillä juuri he tekevät lopulliset jalostusvalinnat ja tuntevat omien koiriensa ongelmat ja sairaudet. Myös pennunostajia tulee valistaa ja ohjata sairauksien vastustamiseen rotujärjestön suositusten mukaan.

6.3 Rotujärjestön strategiat

Lisätään kasvattajien ja koiranomistajien tietoutta rodun alkuperästä, luonteesta ja käyttöominaisuuksista.

Lappalaiskoirat ry:n strategiat vision toteuttamiseksi:

- Suomenlapinkoiran geenipohjan pitäminen laajana
 - Pyritään saamaan käyttämättömiä uroksia jalostukseen
 - Matador-urosten välttäminen ottamalla huomioon myös lähisukulaisten käytön jalostuksessa.
 - Ahtaan sukusiitoksen välttäminen (raja-arvona 6,25 %, josta voidaan tapauskohtaisesti poiketa)
- Jalostusneuvonta jäsenistölle
 - Urossuosituksset
 - Jalostustarkastukset ja jälkeläisseurannat
 - Jalostuspäivät ja Kasvattajapäivät
 - Artikkelit Lapinkoira-lehdessä
- Rodussa esiintyvien sairauksien seuranta
 - Seurataan rodussa esiintyviä sairauksia ja otetaan ne huomioon jalostusneuvonnassa
 - Yhdistys tukee terveystarkastuksissa käymistä mm. avustamalla rahallisesti yli 9-vuotiaiden koirien silmätarkastuksia ja ainakin alkuvaiheessa PRA-geenitestiin osallistumista. Yhdistys osallistuu erilaisiin tutkimuksiin, mm. PRA-tutkimukseen ja epilepsiatutkimukseen.
 - Tiedotetaan jäsenistölle sairauksista Lapinkoira-lehdessä, yhdistyksen tapahtumissa, internet-sivuilla sekä tuotetaan erilaista julkaisutoimintaa: Vuosikirja, Pentuaapinen, Kasvattajan käsikirja, artikkelit ja tilastot ja kauppakirjan liite
 - Tehdään yhteistyötä ja tuetaan eläinlääkäreitä ja tutkimuslaitoksia suomenlapinkoiraan liittyvien sairauksien tutkimuksissa
- Ulkomuototuomarikoulutus
 - Järjestetään ulkomuototuomareiden koulutusta ja tuodaan koulutuksessa esiin suomenlapinkoiran oikea, terve rakenne ja alkuperäinen tyyppi. Ohjataan tuomareita välttämään ulkomuodossa ääri-ilmiöiden suosimista (liiallinen ryhdikkyys, ylipitkä peitinkarva)
- Yhteydenpito muihin maihin
 - Lisätään yhteydenpitoa muihin maihin ja tuotetaan jalostus- ja ulkomuotoaiheista aineistoa eri kielillä
- Jalostuksen tavoiteohjelman noudattaminen ja seuranta

6.4 Uhat ja mahdollisuudet

Populaatio	
Vahvuudet <ul style="list-style-type: none"> - sukusiitosprosentti suhteellisen pieni - tällä hetkellä ei käytössä matadoreja 	Heikkoudet <ul style="list-style-type: none"> - ei voida turvautua tuontikoiriin - sukuja on hävinnyt (ei ole käytetty)
Mahdollisuudet <ul style="list-style-type: none"> - jalostukseen käyttämättömiä koiria löytyy - laajan geenipohjan säilyttäminen 	Uhat <ul style="list-style-type: none"> - geenipooli supistuu - suvut sekoittuvat kaikki keskenään, jolloin ei enää löydy erisukuisia partnereita - rodun suosion liian voimakas kasvu

Luonne	
Vahvuudet <ul style="list-style-type: none"> - luonteet pääsääntöisesti hyviä ja tasapainoisia - sopeutuu hyvin erilaisiin olosuhteisiin 	Heikkoudet <ul style="list-style-type: none"> - epäsosiaalista käyttäytymistä - arat koirat
Mahdollisuudet <ul style="list-style-type: none"> - käyttöominaisuuksiltaan soveltuu monenlaisiin harrastuksiin - kiinnittää enemmän huomiota luonteeseen jalostuksessa 	Uhat <ul style="list-style-type: none"> - rotu jakautuu seurakoiriin ja käyttölinjoihin - vääränlaiset omistajat, jotka eivät osaa hallita normaaliluonteistakaan koiraa

Terveys	
<p>Vahvuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - hyvä perusterveys - luustoltaan suhteellisen terveitä - luonnonmukainen lisääntymiskyky 	<p>Heikkoudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - liian paljon terveystarkastamattomia koiria - liian vähän vanhempia silmätarkastettuja koiria - D-lonkkaisten koirien käytön lisääntyminen
<p>Mahdollisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - tehollinen populaatio on suhteellisen suuri - PRA-geenitestin avulla PRA:n väheneminen rodussa - säilytetään rodussa perusterveys 	<p>Uhat</p> <ul style="list-style-type: none"> - silmätauti kantavien koirien leviäminen laajasti rotuun - stressin aiheuttamien sairauksien laukeaminen (sopimattomat olosuhteet) - rodun lonkkavikaprosentti nousee

Rakenne	
<p>Vahvuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - terverakenteinen koira, jossa ei ole liioiteltuja piirteitä - 	<p>Heikkoudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - niukat polvikulmaukset ja etu- ja takakulmausten epäsuhta - runsaasti vierasilmeisiä koiria
<p>Mahdollisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - rakenteellinen monimuotoisuus lisää valinnanmahdollisuuksia jalostuksessa 	<p>Uhat</p> <ul style="list-style-type: none"> - ihannoidaan liian massavaa, yliryhdikästä showtyypin koiraa - ihannoidaan ylipitkää, vääränlaatuista turkkia

Markkinapotentiaali	
Vahvuudet <ul style="list-style-type: none"> - rotu sopeutuu moniin olosuhteisiin, eikä vaadi omistajalta erityisosaamista. Normaali koirankäsittelytaito riittää - pennuilla hyvä kysyntä - kotimaisuus, säänkestävyys - monipuolisuus harrastuskoirana - sopii lapsiperheisiin 	Heikkoudet <ul style="list-style-type: none"> - runsas tarjonta tekee pennunoston liian helpoksi
Mahdollisuudet <ul style="list-style-type: none"> - suhteellisen terve rotu - alkukantaisuus - kotimaisuus - ei liian jalostettu rotu 	Uhat <ul style="list-style-type: none"> - pentujen hyvä kysyntä houkuttelee kasvattajia, jotka hakevat vain taloudellista etua - suosion kasvu lisää koiran omistajaksi sopimattomien ostajien määrää

6.5 Varautuminen ongelmiin

Riski	Syy	Varautuminen	Miten vältetään	Toteutuessaan merkitsee
Rodun sisälle syntyy erilaisiin käyttötarkoituksiin jalostuneita linjoja	Kasvattajat suuntaavat koirien jalostusta tietyn harrastus-trendin mukaan	Yhdistys seuraa rodun kehitystä	Lisätään kasvattajien tietoa rodun alkuperästä, luonteesta ja käytöstä	Rodun alkuperäinen luonne häviää
Uusien perinnöllisten sairauksien puhkeaminen	Lähisukuisten koirien käyttö Ympäristö- ja olosuhtemuutokset globaalisti	Terveystarkastukset, -kyselyt ja -tutkimukset	Ennaltaehkäisy esim. jalostussuosituksissa, yleinen valistus	Rodun terveystilanne huononee
Sukusiitosprosentin kasvu	Matador-jalostus Ahdas sukusiitos	Geenipohja laajana	Kasvattajille tiedon lisääminen	Rodun degeneroituminen
Ulkomuodon ihannoiti	Näyttelymenestys ainoa jalostusperuste	Tuomarikoulutus	Tuomarikoulutus, kasvattajien ja harrastajien valistus	Rodun degeneroituminen
Rodun ulkomuoto ei vastaa rotumääritelmää	Asiantuntemattomat tuomarit näyttelyissä, koiranomistajat/kasvattajat eivät perehdy riittävästi rotumääritelmään	Tuomarikoulutus yleinen valistus	Tuomarikoulutus, yleinen valistus	Rodun ulkomuoto muuttuu eikä vastaa rotumääritelmää
Rodun elinvoimaisuuden heikkeneminen	Luonnollinen lisääntymiskyky heikkenee (keinosiemennykset, keisarinleikkaukset)	Valistus, elinvoimaisuuden merkityksen korostuminen	Valistus, elinvoimaisuuden merkityksen korostuminen	Sairaudet lisääntyvät, käyttöominaisuudet heikkenevät, lisääntymiskyky laskee

6.6 Toimintasuunnitelma jalostuksen tavoiteohjelman toteuttamiseksi

Lappalaiskoira ry:n jalostustoimikunta noudattaa toiminnassaan tavoiteohjelmaa. Tämä otetaan huomioon esimerkiksi urossuosituksia annettaessa.

Tavoitteena on, että mahdollisimman moni nartun omistaja etsisi itse nartun urosehdokkaan ja toisi tämän esityksen jalostustoimikunnan käsittelyyn. Jalostustoimikunta antaa suosituksen, vaikkei omaa ehdotusta olisikaan. Kasvattajan on syytä muistaa, että vastuu on aina kasvattajalla itsellään. Urossuosituskysely on toimitettava jalostustoimikunnalle vähintään kaksi kuukautta ennen astutusta.

Urossuositukset käsitellään tapauskohtaisesti, jolloin otetaan huomioon myös yhdistelmän sukusiitosprosentti.

Jalostukseen ei suositella käytettäväksi

- koiraa, jolla on perinnöllinen sairaus (jos koira PRA- tai HC-kantaja, on jalostuskäyttö harkittava tapauskohtaisesti)
- koiraan, jonka lähisuvussa on epilepsia-tapauksia
- D- ja E-lonkkaisten koirien käyttöä ei suositella jalostuksessa
- koiraa, jolla on rotumääritelmän mukaan hylkäävä virhe
- tiedettävästi vihaista koiraa
- sellaista yhdistelmää, jossa sukusiitoskerroin on haitallisen suuri
- koiraa, jolla on jo runsaasti jälkeläisiä
- alle 22 kuukauden ikäistä narttua
- yli 5-vuotiasta ensisynnyttäjänarttua, eikä narttua joka on yli 8 vuotta.

Vuosi	2006	2007	2008	2009	2010
Toimenpiteet					
Jokavuotisia toimia ovat:	JTO:n hyväksyminen yleiskokouksessa	Kasvattajan käsikirjan julkaiseminen	Kansainvälinen yhteispalaveri Luonneseminaari	Rakenneseminaari	JTO:n päivitys
Rodun terveys- ja luonnetietojen keruu, seuranta ja tilastointi	JTO:sta painetaan kirjanen yhdistyksen myyntiartikkeliksi	Terveysseminaari Jälkeläisseurannat	Pevisan päivitys		
Jalostusneuvonta ja -suositukset	JTO internet-sivuille	JTO:n käännösversiot			
Terveystarkastukset	Päivitetty Pevisa voimaan (1.1.2006-31.12.2010)				
Jalostus- ja kasvattajapäivät	Lapinkoira-aapisesta uusi painos				
Jalostustarkastukset					
Terveystutkimukset yhteistyössä eri tahojen kanssa					
Omistaja- ja kasvattajakyselyt					

terveydestä, luonteesta ja käyttöomai- suuksista Lappalaiskoirat ry:n erikoisnäyttelyt Koirarekisterin ylläpitäminen Tuomarikoulutus Tiedotus jäsenistölle Lapinkoira-lehdessä ja internet-sivuilla					
--	--	--	--	--	--

7. Tavoiteohjelman toteutumisen seuranta

Jalostuksen tavoiteohjelmaa seurataan vuosittain. Tavoiteohjelman toteuttamisajan loppuvaiheessa tehdään loppuarvio toteutumisesta, vaikutuksista ja jatkotoimista. Toteutuminen otetaan huomioon tavoiteohjelmaa uudistettaessa.

8. Lähteet

- Suomenlapinkoiran jalostuksen tavoiteohjelma, hyväksytty vuonna 2000
- Lappalaiskoirat ry:n julkaisemat vuosikirjat
- Lappalaiskoirat ry:n julkaisemat Lapinkoira-lehdet
- Lappalaiskoirat ry:n julkaisema suomenlapinkoiratietokanta
- KoiraNet (Kennelliiton jalostustietojärjestelmä)

9. Liitteet

- Suomenlapinkoiran rotumääritelmä
- Lapinporokoiran ja suomenlapinkoiran rotuunottokäytäntö
- Suomenlapinkoiran Pevisa-ohjelma
- Kauppakirjan liite

Ryhmä: 5

FCI:n numero: 189
Hyväksytty: FCI 24.11.1999
SKL-FKK:n valtuusto 16.11.1996

Suomen Kennelliitto-
Finska Kennelklubben ry

SUOMENLAPINKOIRA (SUOMENLAPINKOIRA)

Suomalainen rotu

1/3

KÄYTTÖTARKOITUS: Alunperin poronhoitotyössä käytetty paimen- ja vahtikoira. Nykyisin myös suosittu seurakoira.

LYHYT HISTORIAOSUUS: Saamelaiset ovat jo vuosisatojen ajan käyttäneet suomenlapinkoiran tyyppisiä koiria porojen paimennukseen ja vartiointiin Fennoskandian ja Venäjän pohjoisosissa. Näiden koirien perusteella Suomen Kennelklubi hyväksyi lapinpaimenkoiran ensimmäiset rotumerkit vuonna 1945. Nimi muutettiin lapinkoiraksi vuonna 1967. Rodun tyyppi ja rotokuva alkoivat selkiytyä 1970-luvulla, rotumääritelmää on täsmennetty useita kertoja. Rodun nimi muutettiin edelleen suomenlapinkoiraksi vuonna 1993. Rotokuva on vakiintunut nopeasti ja nykyisin rotu on erittäin suosittu pääasiassa koti- ja harrastuskoirana koko Suomessa.

YLEISVAIKUTELMA: Keskikokoa hieman pienempi, kokoonsa nähden voimakasrakenteinen, korkeuttaan hieman pitempi, pitkä- ja tuuheaturkkinen pystykorvainen koira.

TÄRKEITÄ MITTASUHTEITA: Rinnan syvyys on hieman pienempi kuin puolet säkäkorkeudesta. Kuono on hieman kalloa lyhyempi. Kallon on hieman leveyttään pitempi, syvyys on sama kuin leveys.

KÄYTTÄYTYMINEN/LUONNE: Älykäs, rohkea, rauhallinen ja oppimishaluinen. Ystävällinen ja uskollinen.

PÄÄ: Voimakaspiirteinen, verrattain leveä.

KALLO-OSA: Leveä, päälaki hieman kaartuva. Otsa on melko kaartuva. Selvästi havaittava otsauurre.

OTSAPENGER: Selvä.

SUOMENLAPINKOIRA

2/3

POSKET: Poskikaaret selvät.

KUONO-OSA: Voimakas, leveä ja suora; sekä päältä että sivulta katsottuna tasaisesti, mutta vain hieman kapeneva.

KIRSU: Mieluummin musta, kuitenkin karvapeitteen väriin sopiva.

HUULET: Tiiviit.

PURENTA: Leuat voimakkaat. Leikkaava purenta.

SILMÄT: Tummanruskeat, kuitenkin karvapeitteen väriin sopivat, soikeat. Ilme on pehmeä ja ystävällinen.

KORVAT: Keskikokoiset, pystyt tai taittokorvat, verrattain etäällä toisistaan, tyvestään melko leveät, kolmion muotoiset ja varsin liikkuvaiset.

KAULA: Keskipitkä, voimakas ja tuuhean karvan peittämä.

RUNKO

SÄKÄ: Lihaksikas ja leveä, hieman erottuva.

SELKÄ: Vahva ja suora.

LANNE: Lyhyt ja lihaksikas.

LANTIO: Keskipitkä ja hyvin kehittynyt; vain hieman viisto.

RINTAKEHÄ: Syvä, pitkäkökö, lähes kyynärpäiden tasolle ulottuva, ei kovin leveä. Kylikiluut ovat hieman kaarevat, eturinta on selvä, ei kovin voimakas.

ALALINJA JA VATSA: Vatsaviiva loivasti kohoava.

HÄNTÄ: Suhteellisen korkealle kiinnittynyt, keskipitkä, tuuha ja pitkäkarvainen. Hännän päässä voi olla J:n muotoinen koukku. Koiran liikkussa häntä on selän päälle tai kupeelle kiertynyt, levossa se saa olla riippuva.

RAAJAT

ETURAAJAT

YLEISVAIKUTELMA: Vahvaluustoiset, voimakkaat, edestä katsottuna suorat ja yhdensuuntaiset.

LAVAT: Hieman viistot.

OLKAVARRET: Samanpituiset kuin lavat. Lavan ja olkavarren välinen kulma on melko avoin.

KYYNÄRPÄÄT: Hieman rintakehän alareunan alapuolella, suoraan taakse suuntautuneet.

KYYNÄRVARRET: Melko vankat, pystysuorat.

RANTEET: Joustavat.

VÄLIKÄMMENET: Keskipitkät, hieman viistot.

KÄPÄLÄT: Korkeahkot, pikemmin soikeat kuin pyöreät, tiheän karvan peittämät. Päkiät ovat kimmoiset ja sivuilta tiheän karvan suojaamat.

Pohjoismainen Kennelunioni
Dansk Kennel Klub
Hundarektarfélag Íslands
Norsk Kennel Klub
Suomen Kennelliitto – Finska Kennelklubben
Svenska Kennelklubben

TAKARAAJAT

YLEISVAIKUTELMA: Vahvaluustoiset, voimakkaat, takaa katsottuna suorat ja yhdensuuntaiset. Kulmaukset ovat selvät, mutta eivät kovin voimakkaat.

REIDET: Keskipitkät, leveähköt ja vahvalihaksiset.

POLVET: Eteenpäin suuntautuneet, polvikulma on melko selvä.

SÄÄRET: Suhteellisen pitkät ja jäntevät.

KINTEREET: Kohtuullisen matalat. Kinnerkulma on selvä, mutta ei kovin voimakas.

VÄLIJALAT: Lyhyehköt ja voimakkaat. Pystyasentoiset.

KÄPÄLÄT: Samanlaiset kuin etukäpälät. Kannukset eivät ole toivottavat.

LIIKKEET: Vaivattomat. Vaihtaa melko herkästi ravin laukaksi, joka on mie-luisa liikuntamuoto. Raajojen liike on yhdensuuntaista. Työskennellessään suomenlapinkoira on ketterä ja nopea.

NAHKA: Kauttaaltaan tiivis ja poimuton.

KARVAPEITE

KARVA: Runsasta, varsinkin uroksilla selvä kaulus. Peitinkarva on pitkää, suoraa ja karkeata. Päässä ja raajojen etupuolella karva on lyhyempää. Pehmeää ja tiheää pohjavillaa on oltava runsaasti.

VÄRI: Kaikki värit ovat sallittuja. Yleisvärin tulee olla hallitseva. Yleisväristä poikkeavaa väriä voi esiintyä päässä, kaulassa, rinnassa, rungon alaosassa, raajoissa ja hännässä.

KOKO: Ihannesäkäkorkeus uroksilla 49 cm, nartuilla 44 cm, sallittu poikkeama ± 3 cm. Tyyppi on tärkeämpi kuin koko.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellämainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen.

- puutteellinen sukupuolileima
- kevyt pää
- puutteellinen otsapenger
- luppakorvat
- liian voimakkaat tai suorat takaraajojen kulmaukset
- jatkuvasti selkälínjan alapuolella kannettu häntä
- pohjavillan puute
- makaava karvapeite
- kihara peitinkarva
- yleisvärin epäselvyys.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET:

- ylä- tai alapurenta
- nikamavika hännässä.

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittynyttä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Suomenlapinkoiran Pevisa-ohjelma

Voimassa 1.1.2006–31.12.2008

Hyväksytty Lappalaiskoirat ry:n kevätkokouksessa 19.3.2005 Tampereella

Rotuhygieniset toimenpiteet perinnöllisten nivel- ja silmäsairauksien kurissa pitämiseksi suomenlapinkoiralla.

1. Sairauksien tutkiminen

Suomenlapinkoiran silmät ja lonkat tulee tutkia ennen kuin syntyneitä pentueita rekisteröidään. Silmätarkastustulos ei saa olla kahta (2) vuotta vanhempi koiran astutushetkellä. Tutkimustulos ei vaikuta rekisteröintiin.

Koiran on tutkimushetkellä oltava tunnistusmerkitty.

Lappalaiskoirat ry:n jalostustoimikunnan esityksestä Suomen Kennelliiton jalostustieteellinen toimikunta voi myöntää poikkeuksia tarkastuspakosta.

Silmä- ja polvitutkimuksia suorittavat eri puolilla maata olevat koulutetut ja Suomen Kennelliiton valtuuttamat eläinlääkärit. Polvitarkastus on ensisijaisesti kliininen tutkimus, jota täydennetään tarvittaessa röntgentutkimuksen avulla. Suomen Kennelliiton luusto- ja nivelsairauksien jaos antaa valitustapauksissa lausunnon kuvista.

Lonkkaröntgenkuvat arvostelee Suomen Kennelliiton luusto- ja nivelsairauksien jaos.

2. Oikeus osallistua kilpailuihin ja kokeisiin

Silmä- ja nivelsairauksia sairastavilla koirilla on oikeus osallistua koiranäyttelyihin, kokeisiin ja kilpailuihin, elleivät Suomen Kennelliiton säännöt tai eläinsuojelulliset näkökohdat ole esteenä.

3. Kustannukset

Koiran omistaja huolehtii tutkimusten kustannuksista.

Lapinporokoiran ja suomenlapinkoiran rotuunottokäytäntö

Lapinporokoiralla ja suomenlapinkoiralla on ns. avoin rekisteri. Rotuun voidaan ottaa uusia koiria, joiden vanhemmat eivät ole rekisteröityjä. Suomen Kennelliitto voi rekisteröidä tällaisen koiran rotujärjestön esityksestä.

Millainen koira voidaan ottaa rotuun?

Rotuunotto on tarkoitettu koirille, jotka ovat poronhoitoalueen vielä rekisteröimätöntä käyttökoirakantaa, siis lähinnä poropaimennuskäytössä olevia koiria ja niiden ensimmäisen polven jälkeläisiä. Puhdasrotuista, puuttuvien Pevisa-tarkastusten tai ylitieheän pennuttamisen takia rekisteröimättä jäänyttä koira ei hyväksytä rotuunotettavaksi.

Lappalaiskoirat ry:n rotuunottokäytäntö

1. Koiran omistaja lähettää rotuunottopyynnön Lappalaiskoirat ry:n jalostustoimikunnalle (vuonna 2005 Eija Lehtimäki, Eteläpuolen 344, 86710 Kärsämäki tai orsofarm@surfeu.fi). Pyyntöön tulee liittää vapaamuotoinen selvitys koiran taustasta, esimerkiksi kaikki se, mitä koiran suvusta on tiedossa, kasvattaja yms. Lisäksi pyynnön yhteyteen toivotaan valokuvaa koirasta ja mahdollisesti myös paliskunnan antama ”työtodistus”, mikäli koira on poropaimennuskäytössä.
2. Tämän jälkeen jalostustoimikunta käsittelee anomuksen ja mikäli katsoo koiran taustan olevan kunnossa, sovitaan koiranomistajan kanssa ulkomuototarkastuksesta. Aika ja paikka voidaan sopia jokaisen koiran kohdalla erikseen. Tuomarit voivat tarkistaa koiran eri aikaan.
3. Lappalaiskoirat ry:n nimeämät rotuunottotarkistuksia tekevät ulkomuototuomarit ovat: Tapio Kakko, Jukka Kuusisto, Eija Lehtimäki ja Marja Talvitie.
4. Kahden ulkomuototuomarin todettua koiran ulkonäöltään riittävän rodunomaiseksi, lähettää rotujärjestö rekisteröintipuollon Kennelliittoon, joka tekee asiasta lopullisen päätöksen.
5. Rotuunotettava koira on tunnistusmerkittävä mikrosirulla viimeistään rotuunoton yhteydessä. Lappalaiskoirat ry kustantaa mikrosirun. Maksukuitin kopio ja tilinumero lähetetään rahastonhoitajalle (Marjo Kouhia, Rinkarintie 9, 37600 Valkeakoski).

Rotuunotetut koirat rekisteröidään ER-rekisteriin. Ne voivat osallistua näyttelyihin, kokeisiin ja kilpailuihin, ainoastaan cacibit ja kansainvälisen valion arvo ovat niiltä poissuljettuja. ER-rekisterissä olevien koirien jälkeläiset rekisteröidään normaaliin tapaan ER-rekisteriin kunnes niillä on kolme polvea rekisteröityjä koiria sukutaulussa, jolloin ne pääsevät FIN-rekisteriin. Rotuunotettujen koirien jalostuskäyttöä koskevat rodun Pevisa-määräykset.

LIITE SOPIMUKSEEN KOIRAN KAUPASTA

Kuten kaikilla koiraroduilla, myös lappalaiskoirilla (lapinporokoira, ruotsinlapinkoira, suomenlapinkoira) esiintyy joukko periytyviä vikoja ja sairauksia. Suurimmaksi osaksi periytyminen tapahtuu **resessiivisesti** eli **piilevästi**. Nimitys jo paljastaa, ettei tällaisen taipumuksen kantajayksilöä voida tunnistaa sen ulkoasun perusteella.

Vastuuntuntoinen kasvattaja käyttää siitoseläiminä vain terveeksi todettuja yksilöitä. Siitä huolimatta saattaa tapahtua, että kaksi tervettä siitoskoiraa, jotka kantavat **piilevänä** samaa sairaustaipumusta, paritetaan keskenään ja tulokseksi saadaan sairas tai sairastuva yksilö.

Usein nämä **piilevästi** periytyvät sairaudet puhkeavat vasta, kun koira on jo ohittanut pentu- ja nuoruusiän. Ostajan tulee ottaa huomioon, että hän pennun hankkiessaan ostaa sen siinä kunnossa kun se luovutushetkellä on.

KORVATTAVAT VIAT JA SAIRAUDET

- **Kivesvikaisuus** = toisen tai molempien kivesten puuttuminen. Todetaan viimeistään 1-vuotiaana (palautetaan SKL:n suosituksen mukaan 1/3 kauppahinnasta eläinlääkärin todistusta vastaan).
- **Napatyrä** on useimmiten todettavissa jo luovutusiässä. Mikäli tyrä on niin iso, että eläinlääkäri suosittelee leikkausta, myyjä maksaa leikkauksesta ja hoidosta aiheutuneet kulut. Kaupantekohetkellä on sovittava missä ja milloin leikkaus suoritetaan.

ERÄITÄ LAPPALAIKOIRILLA ESIINTYVIÄ SAIRAUKSIA

- **Lonkkaniveldysplasia** = (lonkkanivelen kehityshäiriö) ja muut luuston kehityshäiriöt, jotka tutkijoiden mukaan ovat osin perinnöllisiä, osin hankittuja ja joiden vaikeusasteet vaihtelevat. Yleensä ne eivät vaikeuta normaalia elämää, paitsi hyvin vaikea-asteisena, jolloin ne saattavat aiheuttaa kipuja.
- **Lappalaiskoirilla esiintyvät silmäsairaudet**
 - **HC** = harmaakaihi sisältää useammanlaisia näkökykyä haittaavia sairauksia linssissä. HC:ssä linssin läpinäkyvyys häviää osittain tai kokonaan, muutoksia todetaan yleensä molemmissa linssissä. Jos linssit samentuvat täysin, sokeutuu koira samalla. Harmaakaihi kehittyy useimmiten aikuisiällä.

- **PRA** = verkkokalvon asteittainen surkastuma periytyy resessiivisesti. Sairauden kantajat ovat täysin terveitä. Sairailla yksilöillä näkö rupeaa heikkenemään asteittain verkkokalvorappeuman edetessä, ensimmäisenä oireena on hämäräsokeus. Sairailla koirilla voidaan silmän sähköisessä tutkimuksessa ERG:ssä havaita muutokset jo ennen verkkokalvomutoksia.
 - **RD** = verkkokalvon vajaakehitys on synnynnäinen silmän kehityshäiriö, jossa on eri vakavuusasteisia häiriöitä, lievistä paikallisista verkkokalvon poimuista sokeutta aiheuttaviin suuriin muutoksiin (merkitään lyhenteillä MRD lievä, GRD keskivaikea tai TRD vaikea). Nämä muutokset voidaan todeta jo pennuilla.
 - **PHTVL/PHPV** = sairaus, jossa linssin ja silmänpohjan välinen sikiökautinen verisuoni ei ole normaalisti surkastunut. Sairaudessa on eri asteita pienistä kauneuspilkuista sokeutta aiheuttaviin muutoksiin. Sairaudesta annetaan lopullinen lausunto aikuiselle koiralle.
 - **PPM** = iriksen I. värikalvon kehityshäiriö, jossa mustuaisen avautuminen ei ole ollut täydellistä vaan värikalvolta lähtee rihmoja joko linssiin, sarveiskalvoon tai toiseen kohtaan värikalvoa. Muutokset yleensä ovat lieviä, eivätkä aiheuta yleensä oireita.
- **Epilepsia** = (kaatumatauti) on aivojen sähköisen toiminnon häiriö, joka ilmenee eriasteisina kohtauksina koirilla. Aidon epilepsian syntytapa ei ole täysin selvillä. Epileptiset kohtaukset voivat johtua myös muista sairauksista.
- **Kilpirauhasen vajaatoiminta** = Hypotyreoosissa häiriö ei ole aivojen lähettämässä käskyssä, vaan kilpirauhasen tyroksiinin tuotannossa, jota se ei kykene valmistamaan tai sitä ei esiinny riittävästi. Oireisto voi olla hyvin monenlaista. Aineenvaihdunnan häiriöt näkyvät mm. alentuneena kylmän kestona ja lihomisena. Turkin laatu huononee ja kuivuu, eikä se vaihdu normaalisti. Sairauteen on olemassa lääkityshoito.

**MYYJÄ VAKUUTTAA, ETTÄ LUOVUTUSHETKELLÄ PENTU
ON HÄNEN TIETÄMYKSESTÄÄN TERVE.**

Allekirjoitukset

ostaja

myyjä